Nestkastenverslag Koningshof 2003

Jan Wouters

Het resultaat van de jaarlijkse nestkasten controle, Mezen profiteren van een grotere aanbod van nestkast.

Op 8 maart 2003 hebben we de nestkasten weer schoongemaakt en nieuwe kasten opgehangen ter vervanging van oude. Deze keer was er een flinke aanvoer van nieuwe kastjes omdat drie leden in de winter niet stil hadden gezeten. Geert Sanders had twaalf nieuwe kasten geleverd, geschilderd en wel, Pieter Wouters tekende voor zeven stuks onder andere van echt eikenhout en Marc Sloendregt had er acht meegebracht waarvan vier voor Zwarte Mezen, met een zeer kleine vliegopening en vier voor Boomkruipers met de opening aan de zijkant, zodat de vogels van de stam zo de kast in kunnen lopen. Door deze kasteninjectie kwam het aantal nestkasten op Koningshof weer boven de honderd. Dat was voor het eerst sinds 1992.
Bij het schoonmaken vind je ook vaak nog vogels die de winter niet overleefd hebben en in hun slaap in een kast zijn gestorven. Deze keer vonden we twee dode Pimpelmezen.
Het broedseizoen was ook al weer begonnen: er waren al twee kasten bezet door Holenduiven met een broedsel van twee eieren; de Bosuil zat ook op twee eieren.
Deze laatste zat zo vast op het nest, dat hij zich niet liet verjagen. Ieder die wilde, kon hem gaan bekijken.

Koolmezen in nest Foto: Wim Deeben

Dat heb ik nog nooit meegemaakt, want meestal vliegt de uil al uit de kast als je de ladder tegen de boom zet.
Er zijn weer drie controles gehouden. Op de voormiddagen van 3 en 24 mei en 14 juni werden alle kasten gecontroleerd. De resultaten van de vogels zijn samengevat in tabel 1. Er waren ook nog twee kasten in gebruik genomen door wespen.

Het is duidelijk dat de mezen geprofiteerd hebben van het grotere aanbod aan kastjes. Onmiskenbaar geldt dat ook voor de Zwarte Mees, die gebruik heeft gemaakt van de voor hem bestemde
kastjes met een klein vlieggat, opgehangen in percelen sparrenbos.
Of ook de Koolmees en de Pimpelmees geprofiteerd hebben van de nieuwe kastjes is maar net hoe je er naar kijkt. In tabel 2 is dit uitgezet. Er zijn wel meer eerste broedsels maar niet zoveel meer als er kastjes bij zijn gekomen. Dus per 100 kasten zijn er minder.
Dat is ook een algemene tendens, hoe meer kasten, hoe hoger het percentage onbezette nestkasten. Als er weinig kasten hangen is de hoeveelheid nestgelegenheid (woonruimte) beperkend voor de populaties.
Als er veel kasten hangen is de nestgelegenheid niet meer de beperkende factor, maar bijvoorbeeld de hoeveelheid voedsel, met als gevolg dat er meer nestkasten overblijven. Dit beeld komt ook naar voren uit onze nestkastgegevens.
Zie figuur 1.

Tabel 1: Resultaten van de nestkastencontroles op Koningshof, Veldhoven, in 2003

Soort	*Eerste broedsel*	*Tweede broedsel*	*Totaal*
Holenduif	5	2	7
Bosuil	1	0	1
Bonte Vliegenvanger	3	0	3
Zwarte mees	5	1	6
Pimpelmees	22	0	22
Koolmees	42	5	47
Boomklever	1	0	1
Kauw	3	0	3

Totaal aantal broedsels		90
Niet door vogels gebruikte kasten	+	23
		113
Twee keer gebruikte kasten	-	10
Totaal		103

Tabel 2: Absolute en relatieve aantallen eerste broedsels van Koolmees en Pimpelmees.

	Aantal eerste broedsels		Aantal eerste broedsels per 100 kastjes	
	2002	*2003*	*2002*	*2003*
Koolmees	34	42	47,9	44,7
Pimpelmees	18	22	25,4	23,4

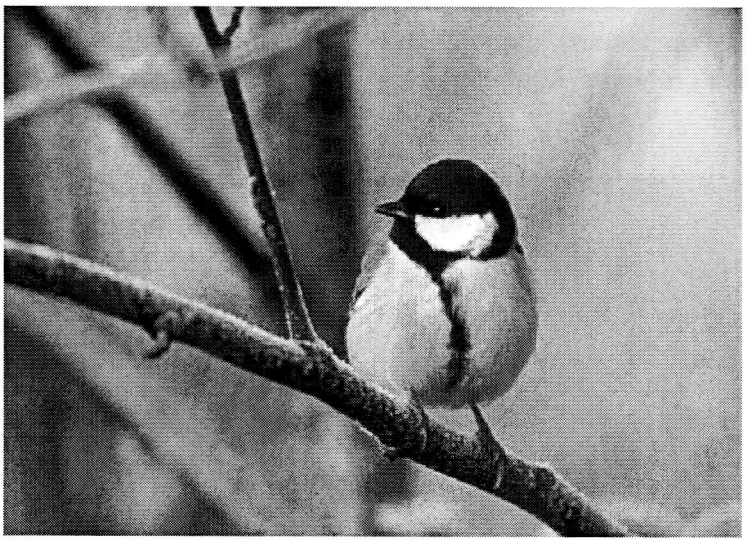

Koolmees Foto: Hendrik van Kam-

Figuur 1: Verband tussen het aantal nestkasten op Koningshof en het percentage onbezette kasten.

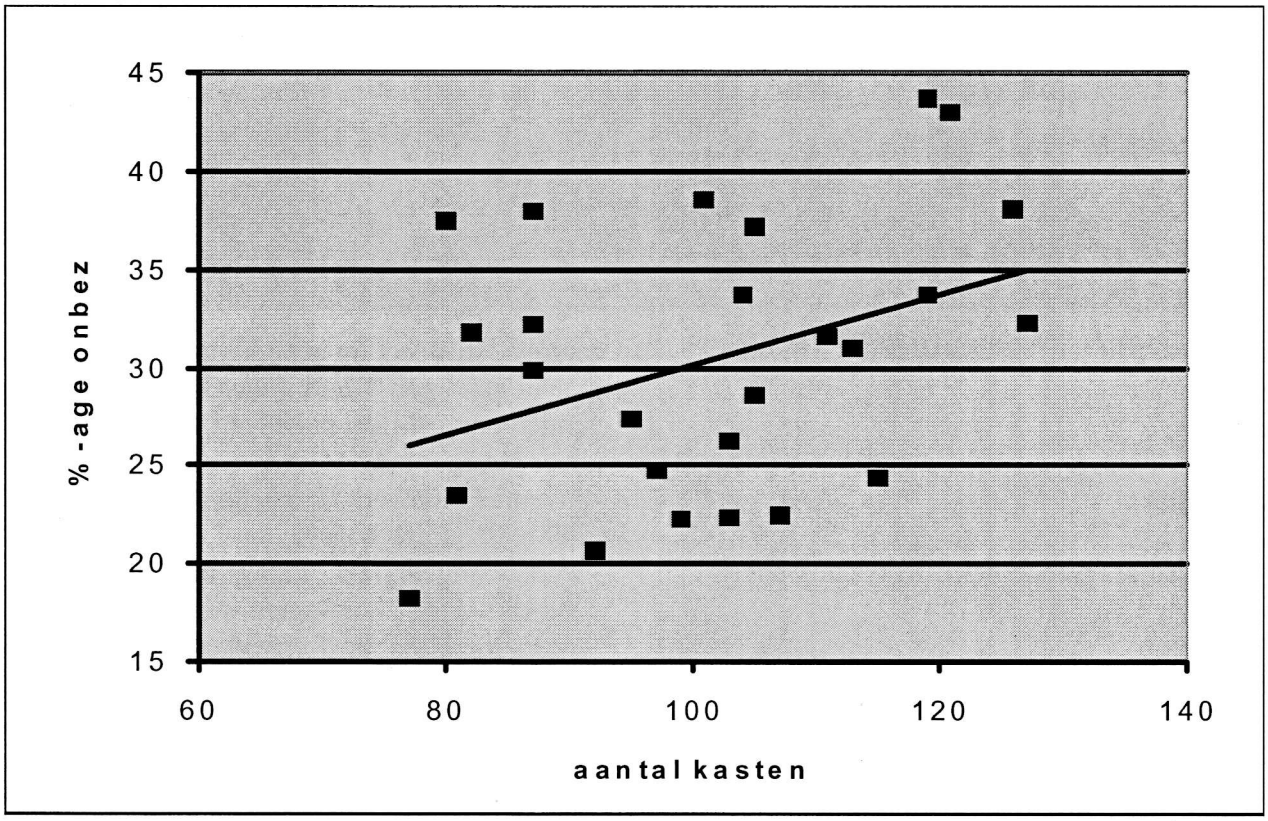

Pimpelmees Foto: Hendrik van Kam-

Van de overige soorten is de Bonte Vliegenvanger constant gebleven op drie, de Boomklever lijkt zich definitief gevestigd te hebben. De Bosuil zat er nu weer met één paar in plaats van twee. De Holenduif en de Kauw zijn de vaste bewoners van de grotere kasten, dit jaar weer in vrij grote aantallen.

Wil je ook eens mee de nestkasten langs gaan, houd dan in de gaten wanneer de controles zijn.